

Stanisław Koziej

WYDZIAŁ
BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO
Akademia Sztuki Wojennej

POLSKA MYŚL STRATEGICZNA *(w kryzysie)*

Strategia jako synteza teorii (nauki) i praktyki (sztuki)

Strategia bezpieczeństwa to

teoria (nauka) i **praktyka (sztuka)**

kierowania sprawami bezpieczeństwa danego podmiotu przez **najwyższego (naczelnego) decydenta** (indywidualnego lub zbiorowego), w tym zwłaszcza ustalania **interesów (misji) i celów** oraz **sposobów** (koncepcji) ich osiągnięcia w perspektywicznym **środowisku** (warunkach) bezpieczeństwa i adekwatnego do nich **przygotowania potrzebnych do tego zasobów**

Myśl strategiczna

Nauka/badania
naukowe

Praktyka/sztuka
kierowania

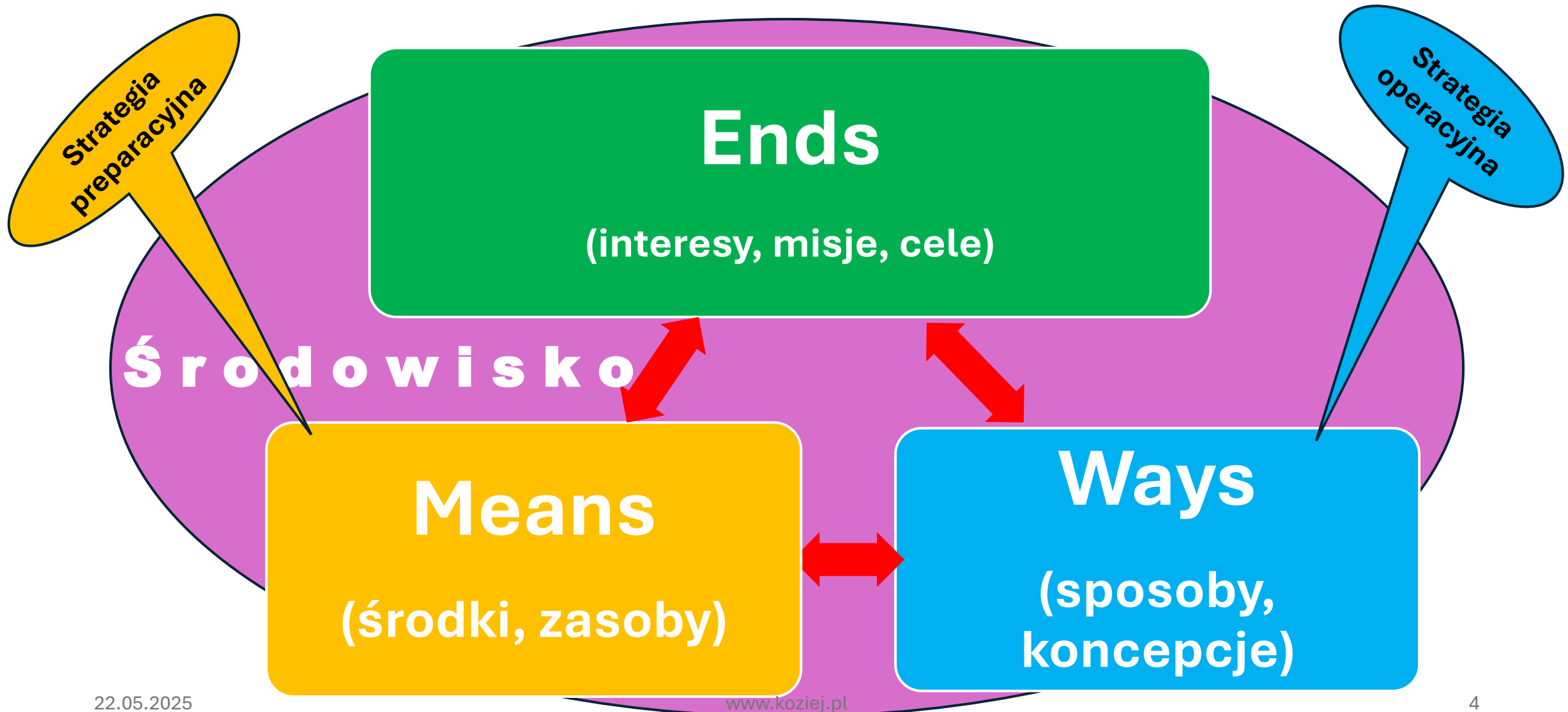
Myśl strategiczna

(twórcze procesy i ich produkty w ramach nauki i praktyki)

*Teorie, szkoły, koncepcje,
poglądy, hipotezy,
metodologie...*

*Dyrektywy, doktryny,
plany, programy, raporty,
regulacje prawne...*

Strategia jako interaktywny zbiór **celów** podmiotu, **sposobów** i **środków** w konkretnym **środowisku**

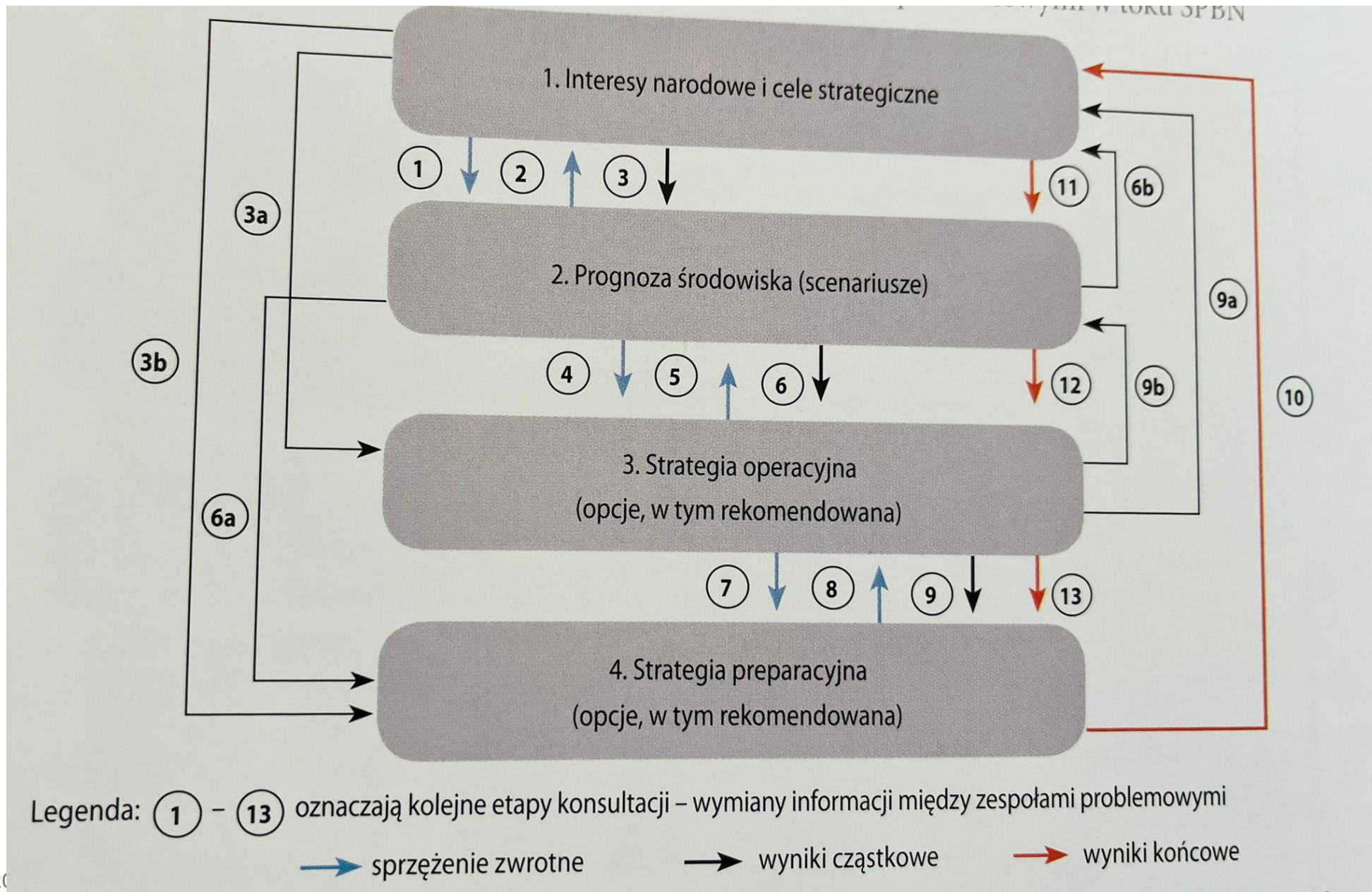

Strategia jako proces (cykl strategiczny)

Seneka: Żeglarzu pamiętaj, że jeśli nie wiesz, do którego portu zmierzasz, wiatry pomyślne nigdy nie będą ci wiały

1. **DIAGNOZA PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA DLA IDENTYFIKACJI JEGO INTERESÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH** (**kim jestem, czego chcę:** *do którego portu chcę płynąć?*)
2. **OCENA WARUNKÓW (ŚRODOWISKA) BEZPIECZEŃSTWA** (**co mi przeszkadza, a co pomaga w osiągnięciu interesów i celów strategicznych:** *które wiatry są mi przeciwne, a które pomyślne?*)
3. **SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII OPERACYJNEJ** (**określenie koncepcji działania:** *jak płynąć, aby wykorzystać maksymalnie wiatry pomyślne, a minimalizować przeciwne?*)
4. **SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII PREPARACYJNEJ** (**nakreślenie strategicznych priorytetów programu przygotowania sił i środków potrzebnych do realizacji strategii operacyjnej:** *jaki okręt i załoga są potrzebne do wykonania rejsu i jak je do tego przygotować?*)

Sieć sprzężeń zwrotnych w cyklu strategicznym

Systemowe słabości polskiej praktyki strategicznej

- **Zmarginalizowanie roli strategii** w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym
- **Zubożenie myślenia strategicznego** przez pominięcie zupełne strategii operacyjnej i ograniczenie się tylko do problemów strategii preparacyjnej (transformacyjnej)
- Spotykane niekiedy **zaburzenie cyklu strategicznego** przez rozpoczynanie go od oceny środowiska zamiast od identyfikacji interesów i celów

Przyczyny słabości polskiej myśli strategicznej

- **Zerwanie ciągłości strategicznej** dekadę temu rozpoczęło kryzys myślenia strategicznego
- Strategia jako **przeszkoda w woluntarystycznym stylu kierowania** bezpieczeństwem: strategia ma wyłącznie podążać za polityką, uzasadniać jej decyzje, zamiast ustawiać dla niej drogowskazy
- Decyzje polityczne o wadze strategicznej pomijały – co poniekąd zrozumiałe – trudne dla opinii publicznej (wyborców) kwestie strategii operacyjnej i dotyczyły w zasadzie tylko **politycznie nośnych spraw dotyczących zasobów/środków strategicznych**, czyli problemów leżących w obszarze strategii preparacyjnej (sprawy budżetu, kadrowe, organizacyjne, duże zakupy sprzętu...)

Skutki słabości polskiej myśli strategicznej

- **Splaszczanie** myślenia i praktyki strategicznej do jednego wymiaru – strategii preparacyjnej, transformacyjnej
- W rezultacie **Strategia bezpieczeństwa z 2020 r.** nie zawiera w ogóle strategii operacyjnej
- Tak samo zubożony charakter mają **prezydenckie Rekomendacje** do prac nad nową strategią
- Prawie **pół pokolenia** (10 lat) polskich strategów rosło w zakłóconej woluntarystyczną polityką praktyce strategicznej, co dezorientowało ich podejście do roli i treści strategii bezpieczeństwa narodowego

Wnioski

- Konieczny jest powrót w nauce, dydaktyce i praktyce do **całościowego, kompleksowego podejścia do strategii**, jej roli w kierowaniu bezpieczeństwem oraz cyklu jej tworzenia, realizacji i weryfikowania
- Jeśli to nastąpi, to można mieć nadzieję, że **następne polskie strategie** nie będą już strategiami płaskimi i jednowymiarowymi, jak strategia z 2020 roku
- Powiedzmy na koniec modnie – nie będą strategiami jednodomenowymi, lecz w sposób naturalny **strategiami dwudomenowymi** (z domeną operacyjną i preparacyjną)
- To są wyzwania stojące także przed naszym **środowiskiem akademickim**

Główne wyzwania merytoryczne polskiej myśli strategicznej

- **Odstraszanie mocarstwa nuklearnego**
 - Wkład w odstraszanie sojusznicze (Nuclear Sharing?)
 - Zdolności samodzielnego odstraszania
- **Model sił zbrojnych państwa frontowego II zimnej wojny**
 - Profesjonalne siły wysokiej gotowości do natychmiastowego, **przeciwzaskoczeniowego** (wyprzedzającego!) reagowania obronnego
 - Masowe siły (formacje) rezerwowe
- **Obrona uprzedzająca dla obrony każdego cala/centymetra(?)**
 - Rozróżnianie: uprzedzenie (*preemptive* - dozwolone prawnie) a prewencja (*preventive* - niedozwolona)
 - Kontekst strategiczny, prawny, polityczny (sojuszniczy i narodowy)
 - Rola **zdolności przeciwzaskoczeniowych**
- **Operacje wielodomenowe i połączone**
 - Połączone (definiowane z perspektywy sił) – wspólne działania różnych RSZ w jednej lub więcej domenach środowiska bezpieczeństwa
 - Wielodomenowe (definiowane z punktu widzenia środowiska) – wspólne lub samodzielne działania RSZ w więcej niż jednej domenie środowiska
- **Obrona przeciwhybrydowa**

Zamiast zakończenia

A POZA TYM SĄDZĘ, ŻE CZAS NA... SZTUKĘ BEZPIECZEŃSTWA

...jak Katon Starszy kończący
wszystkie swoje wystąpienia w
Senacie rzymskim: „A ponadto
sądzę, że Kartagina musi być
zburzona!”

BEZPIECZEŃSTWO

międzynarodowe i narodowe (w tym obronność)

Sztuka bezpieczeństwa:

polityka i strategia bezpieczeństwa (w tym obronności),
zintegrowane (wielodomenowe, transsektorowe,
ponadresortowe) **operacje** bezpieczeństwa,
taktyka służb bezpieczeństwa

WOJSKOWOŚĆ

Sztuka wojenna:

strategia wojskowa,
sztuka operacyjna,
taktyka